Aktuelt om sosial innovasjon

Elisabeth Willumsen, Atle Ødegård, red.
Sosial innovasjon
 Fra politikk til tjenesteutvikling. 299 s, ill.
 Bergen: Fagbokforlaget, 2015. Pris NOK 439
 ISBN 978-82-450-1587-4

Regjeringens strategi for styrket innovasjonsinnsats fra 2009 (fornyet i 2013) og helse- og omsorgsmeldingene *Samhandlingsreformen* og *Morgendagens omsorg* (*Omsorgsmeldingen*) utfordrer hele den offentlige sektoren og ikke minst helse- og velferdstjenestene i kommunene til å ta i bruk innovasjon som en del av en politisk strategi for fornyelse. Det foreligger nå en aktuell bok om temaet.

Professor Elisabeth Willumsen og professor Atle Ødegård er redaktører, og begge er gjennom bistillinger knyttet til Senter for innovasjonsforskning ved Universitetet i Stavanger. I tillegg er det bidrag fra i alt 17 ulike forfattere fra ulike kompetanse- og forskningsmiljøer i Norge og England.

Boken er delt i tre hovedbolker og 15 kapitler. Del I omhandler innovasjon i en velferds kontekst, del II perspektiver på innovasjon og del III innovasjon og tjenesteutvikling. Hvert kapittel har en innledning, et sammendrag og referanser. Noen figurer visualiserer budskapet på en god måte. De forsknings- og teoribaserte og empirisk baserte bidragene kan styrke kunnskapen om og anvendelsen av innovasjon i helse- og velferdstjenestene. Formålet er å belyse hvordan man kan forstå begrepet innovasjon, og hvordan man kan ta det i bruk. Forfatterne har valgt å inkludere velferdstjenester i vid forstand. Velferdstjenestene er regulert innenfor rammen av velferdsstaten og de verdier og kjennetegn den representerer. En sentral antagelse er at deltagere i innovasjonsprosesser må være villige til å jobbe grenseoverskridende for nyskapende velferdstjenester. Det er i interaksjonen mellom personer, organisasjoner/tjenester og forvaltningsnivå at det finnes et innovasjonspotensial.

Denne utgivelsen er aktuell for studenter, lærere og forskere innen høyere utdanning. Den er også relevant for ledere, rådgivere i offentlig og privat virksomhet på ulike nivåer – kommunalt, fylkeskommunalt og statlig. Pasienter, brukere, pårørende og interesseorganisasjoner kan også ha nytte av den.

Dette er en god og velfundert bok om sosial innovasjon som gir en helhetlig oversikt over feltet, inkludert praktiske eksempler fra helse- og velferdssektoren.

Johan Fredrik Skomsvoll

Daglig leder, Regionalt senter for helsetjenesteutvikling

Oppskrifter på én-til-én-veiledning

Berit Eika, Gitte Wichmann-Hansen,
 Kirsten Hofgaard Lycke et al.
Vejledning af læger under uddannelse
 139 s, ill. København: Munksgaard, 2015.
 Pris DKK 235
 ISBN 978-87-628-0419-7

Målgruppen for denne kortfattede boken er leger som veileder andre leger. Forfatterne er åpen for å formidle hva veilederen kan gjøre for å hjelpe den veiledede til å reflektere over egne handlinger i rollen som lege. I all hovedsak vektlegges én-til-én-veiledning – i motsetning til veiledning i grupper. Veiledningen som beskrives, innebærer særlig at den veiledede selv skal oppnå innsikt med utgangspunkt i gjennomgåtte hendelser – i motsetning til at veilederen forklarer, viser, observerer, korrigerer eller gjennomgår kommende arbeidsoppgaver.

Mange former for veiledning som er vesentlige for leger, vies liten oppmerksomhet. Det omtales riktignok at håndverk i stor grad læres i mester-svenn-forhold, men fremstillingen av denne formen for veiledning tjener først og fremst som kontrast til veiledning som stimulerer til refleksjon over handling. Ett av de åtte kapitlene er satt av til å beskrive veiledning i grupper, men selv om forfatterne påpeker at gruppeveiledning på mange måter skiller seg fra én-til-én-veiledning benytter de ikke denne forskjellen til å utdype hovedtemaet.

Utgangspunktet er en kognitivt orientert forståelse av legers læring hvor man vektlegger den mentale siden ved utøvelsen av yrket. Handlinger er basert på faglig kunnskap, overbevisninger om hva som er riktig for en lege, og underliggende oppfatninger om hvordan virkeligheten er skrudd sammen. Læring skjer når legen tenker gjennom en konkret hendelse, blir bevisst på grunnlaget for egne handlinger og utfallet av disse, og trekker slutninger som kan overføres til fremtidige situasjoner. Her kan den undrende veilederen være til stor hjelp. Veilederen kan hjelpe den andre til å se hendelsen i et nytt lys, utfordre vurderinger og gi støtte når erkjennelsen blir smertefull. Bokens styrke ligger i gode beskrivelser av prinsipper og illustrative eksempler på hvordan denne veiledningsoppgaven utføres.

Forfatterne nevner at mange av metodene og perspektivene de formidler, også kan anvendes i andre veiledningsforhold, inkludert mellom lege og student. Jeg vil legge til at ettersom medisinsk profesjonalitet forplikter til kontinuerlig læring, og fordi et vellykket lege-pasient-forhold ofte må innebære veiledning, kan denne bokens innsikter faktisk være nyttige for alle leger i klinisk arbeid, i tillegg til dem som veileder yngre kolleger og studenter.

Stefán Hjörleifsson

Visiting academic, University of Warwick
 Storbritannia